

UKREPI IN PREDPISI

Izkoriščanje rezervnih skladov za kritje razlik v cenah

Zvezni izvršni svet je pred kratkim sprejel uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o uporabi sredstev rezervnega sklada gospodarskih organizacij. To dopolnilo določa, da lahko uporabijo trgovinske organizacije sredstva svojega rezervnega sklada med letom za kritje razlike v ceni industrijskega blaga, ki ga imajo v zalogi. Sredstva iz rezervnega sklada lahko uporabijo v primeru, če je negativna razlika nastala tako, da je nabavna cena blaga iste vrste in kakovosti postala nižja od cene, po kateri so nabavili blago, ki je dejansko v skladišču. Prav tako lahko uporabijo sredstva iz rezervnega sklada tudi takrat, če je razlika v ceni nastala zato, ker blaga zaradi sprememb v kakovostnih lastnostih ne morejo več prodati po prejšnji nabavni ceni. Ta uredba omogoča, da tudi, gostinske gospodarske organizacije v turističnih krajih in toplicah lahko uporabijo sredstva svojih rezervnih skladov za kritje sezonskih izgub, ki nastanejo med poslovnim letom.

Državni sekretariat za blagovni promet lahko po tej uredbi v sporazumu z Glavno zadržno zvezo določi način in pogoje, pod katerimi tudi kmetijske zadruge lahko uporabijo sredstva svojega rezervnega sklada za kritje negativne razlike v ceni industrijskega blaga, ki ga imajo v zalogi.

Zvezni izvršni svet je hkrati sprejel sklep, ki omogoča trgovskim organizacijam, da za kritje negativne razlike v ceni lahko uporabijo sredstva iz sklada za samostojno razpolaganje v primeru, če sredstva rezervnega sklada niso zadostna za kritje razlike. Sprejetje teh predpisov je posledica raznih vzrokov.

Stabilizacija tržišča je v industriji povzročila povečanje zalog izdelanega blaga za široko potrošnjo. Zato je industrija v

zadnjem času pričela zniževati cene nekaterih proizvodov. S tem so nastopile določene težave za trgovino, zlasti glede prodaje zalog tistih izdelkov, ki jih je nabavila po prejšnjih cenah. Razen tega so v trgovinski mreži tudi določene količine nekurantnega blaga, kupljenega v prejšnjem obdobju, ki po svoji kvaliteti ne ustreza cenam, kakor so navedene v knjigovodstvu. To blago se teže plasira tudi zato, ker se je razširila izbira in izboljšala kakovost domače proizvodnje, pa tudi zaradi večjega uvoza izdelanega blaga.

Ker je tako obremenjena z nekurantnimi zalogami (trgovska mreža ni sposobna prevzemati novih dobav industrije, to pa zavira zlasma) blaga in povzroča težave v proizvodnji. Da bi se trgovinske organizacije laže in hitreje prilagodile novemu položaju na tržišču, jim omenjeni predpisi omogočajo uporabo lastnih rezervnih skladov in celo sredstev za samo-

stojno razpolaganje za kritje negativne razlike v ceni industrijskega blaga, ki ga imajo na zalogi.

Kar zadeva gostinska podjetja in obrate v turističnih krajih in v toplicah, je pač znano, da so te organizacije med preteklo sezono dosegale velike razlike v tečaju s tem, da so izkoristile tedanje priljubljenosti deviznega režima. Zaradi teh razlik so gostinska podjetja lahko vzdrževala cene na nižji ravni. Zaradi sprememb v deviznem režimu in z uvedbo nove turistične paritete pa gostinska podjetja ne morejo več dosegati razlik v tečaju in tako registrirati svoje cene iz sredstev sklada, ki bi nastal iz razlik v cenah. Da te spremembe, ki sicer pozitivno vplivajo na formiranje ekonomskih cen v tujem prometu, ne bi pripeljale do tega, da bi gostinska podjetja poslovala z izgubo, sprejetje omenjenih predpisov omogoča, da morebitne izgube krijejo s sredstvi rezervnega sklada ali sklada za samostojno razpolaganje.

Obvezne rezerve bank pri Narodni banki

Med instrumenti, ki naj bi v našem novem kreditnem sistemu urejali kreditni potencial bank in zagotavljali njihovo likvidnost, zavzema obvezna rezerva bank pri Narodni banki važno mesto.

Režim obveznih rezerv je obstojal sicer dozdaj, toda samo za tiste banke, ki jih je Narodna banka kreditirala. Ker ni bilo predpisov, je bilo vlaganje teh rezerv odvisno od medsebojnih sporazumov med Narodno banko in drugimi bankami. S sprejetjem predpisa o obveznih rezervah pa je to vprašanje urejeno za vse banke.

Po določbi o obveznih rezervah morajo vse banke obvezno deponirati na svojem rednem ra-

čunu pri pristojni podružnici Narodne banke do 50 odstotkov vseh tistih sredstev, ki jih imajo pri teh podružnicah po raznih osnovah (žiro račun in druge terjatve, samostojni skladi, garancije in druga sredstva).

Upravni odbor Narodne banke je na podlagi poblastil, ki mu jih daje odločba, določil, da morajo banke odslej imeti v depozitu 30 odstotkov poprej omenjenih sredstev, čeprav za posamezne skupine bank in za posamezna sredstva po odločbi veljajo različne stopnje, kar pa bo odvisno od konkretnega stanja in potreb v določenem času.

Banke pa deponirajo razen tega v obvezne rezerve v celoti tudi tista sredstva, ki se po zveznih predpisih ne smejo poročiti (6 odstotkov obvezne rezerve gospodarskih organizacij in lokalnih skladov, blokiran del amortizacijskega sklada za zamenjavo in sredstva za zagotovitev investicijske gradnje).

Pri obračunavanju obveznih rezerv se ne upoštevajo sredstva družbenih investicijskih skladov, skladov za pospeševanje posameznih gospodarskih področij, sklada za stanovanjsko izgradnjo, proračunska in druga sredstva za financiranje investicij in pa sredstva za kredite, ki jih imajo banke pri Narodni banki.

Narodna banka kontrolira, ali imajo banke deponirane na svojem rednem računu obvezne rezerve. Zato morajo banke pošiljati Narodni banki potrebne podatke v rokah, ki jih določijo in ki ne morejo biti daljši od mesec dni. Banke pa morajo vsakodnevno skrbeti, da bodo imele na svojem računu pri Narodni banki deponirane določen znesek obvezne rezerve.

Štipendije za strokovno izpopolnjevanje v inozemstvu

Nedavno tega je zvezni izvršni svet izdal uredbo o štipendijah za študij v inozemstvu, ki je v skladu s temeljnim zakonom o štipendijah in ki ureja pogoje za podelitev štipendij za študiranje v inozemstvu. Po določilih te uredbe se dajo štipendije samo na podlagi natečaja. Dajalec in sprejemnik štipendije skleneta pogodbo, ki vsebuje določbo, da mora štipendist po končanih študijah ali izpopolnjevanju poročati o izidu študij in dati predlog o svojem nadaljnjem delu. Štipendije za strokovno znanstveno izpopolnjevanje v inozemstvu lahko dobi tudi oseba, ki je v delovnem razmerju.

Za osebe, ki so v delovnem razmerju doseže višina domače štipendije lahko 60 odstotkov rednih mesečnih prejemkov. Višina štipendije, ki jo daje neka tuja ali mednarodna ustanova, je odvisna od sporazuma z dajalcem te štipendije. Tiste osebe, ki so v delovnem razmerju in odidejo v inozemstvo na izpopolnjevanje,

dobijo dopust, ki ga ne more trajati dalj kakor dve leti.

Uživalcu štipendije pripada za čas študij ali izpopolnjevanja v inozemstvu tudi plača iz delovnega razmerja. Če štipendist vzdržuje družino, mu pripada za dobo treh mesecev vsa plača. Po treh mesecih se mu izplačuje samo 75 odstotkov. Če pa štipendist ne vzdržuje družine, dobi tri mesece 50 odstotkov redne plače, po treh mesecih pa 30 odstotkov.

Sekretariat za prosveto in kulturo zveznega izvršnega sveta nadzoruje dajanje tujih in domačih štipendij. Sekretariat vodi evidenco vseh štipendistov, ki odhajajo v inozemstvo na šolanje ali izpopolnjevanje, ne glede na to, kdo daje štipendijo. Sekretariat lahko ustavi štipendiranje in razveljavi izbiro štipendistov, če ugotovi, da je bila izvršena v nasprotju s predpisi ali pogoji natečaja. Pri sekretariatu bodo ustanovili posebno telo, ki bo proučevalo probleme v zvezi s štipendiranjem in predlagalo potrebne ukrepe.

NOVI APARATI IN NAPRAVE, KI TEMELJJO NA UPORABI RADIOAKTIVNIH SNOVI

Na nedavno odprti industrijski razstavi v Moskvi so imeli obiskovalci možnost videti nekaj zanimivih aparatov, katerih delo temelji na uporabi radioaktivnih materij, aparati pa služijo za raziskovanje radioaktivnih rud, nafte in podobno.

Tako je bil razstavljen aparat, s katerim se ugotavljajo iz letala zaloge uranovih, torijevih in drugih radioaktivnih rud. Občutljivost aparata omogoča, da tudi iz velike višine ugotovijo prisotnost teh prvin v zemeljski skorji.

Zanimiva je tudi razstavljena naprava za raziskovanje strukture sten v vrtni za nafto. Naprava, ki jo spustijo v vrtino, lovi radioaktivna žarčenja raznih zemeljskih slojev. Po njihovi moči določa geolog značaj stene, kar mu omogoča, da sklepa o količini nafte, ki jo vsebuje.

Na isti razstavi, je bila razstavljena tudi velika maketa

naftovoda, na kateri je mogoče videti, kako se uporabljajo radioaktivni izotopi pri prevozu naftinih derivatov. Navadna naprava omogoča na sprejemnem mestu, da z lahkoto razlikujejo, kateri derivat nafte črpajo v določenem braniku skozi naftovod in da ga pravočasno usmerijo v ustrezajoči rezervoar.

Plastična masa iz ribjih odpadkov

Neka tovarna v Bergenu na Norveškem je začela izdelovati topljivo plastično maso iz nekoristnih ostankov po predelavi rib za prehrano. Temeljna koristna surovina je ribji protein, ki je po naravi zelo vlaknast. Po hidrolitični analizi dobijo materijo s primerno dolžino molekulske verige. Njeno luknjičastost (poroznost) zmanjšajo z dodatkom formaldehida.

Po uporabi za živalsko krmilo je to že drugi koristen način uporabe ribjih odpadkov.

Obresti na bančne kredite pri Narodni banki

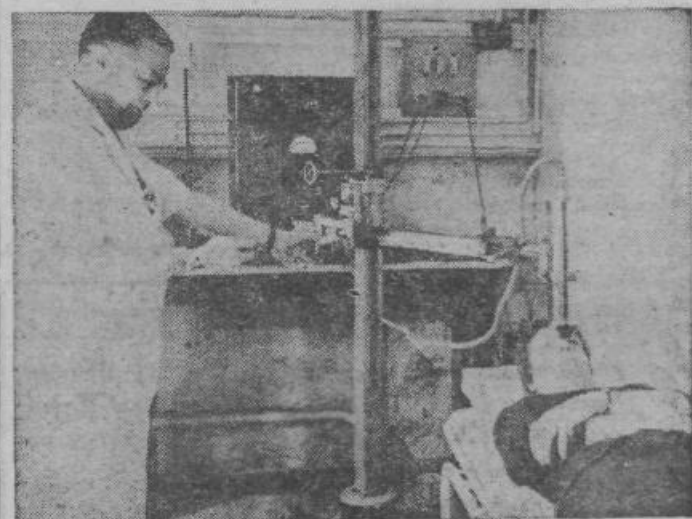
S tem, da je bila sprejeta odločba o obrestni meri na kredite in je bil rešen določen problem iz sredstva bank pri Narodni banki, razmerja med Narodno banko in drugimi bankami.

Ta odločba določa, da plačajo banke in hranilnice za tiste kredite, ki jih dobivajo od Narodne banke, obresti, ki pa ne morejo biti večje od 5 odstotkov. Obratno pa jim Narodna banka za tista sredstva, ki jih imajo na svojih računih, daje obresti, ki ne morejo biti nižje od 1 odstotka. Torej je upravni odbor Narodne banke prepusteno, da v okvirih predpisov bolj elastično vodi določeno kreditno politiko.

lagi zveznih predpisov dajejo za tiste kredite, ki jih banke na podlagi zveznih predpisov dajejo brezobrestno ali z obrestno mero do 5 odstotkov ali izpod 5

odstotkov, jim Narodna banka za nadomestilo daje za 1 odstotek povečano razliko med temi obrestmi in obrestmi, ki jih banke plačajo na kredite pri Narodni banki. S tem so bankam in hranilnicam povrajeni njihovi stroški v zvezi s krediti, hkrati pa to pomeni zanje spodbudo, da svoja sredstva vlagajo v tiste gospodarske panoge, ki iz opravičenih razlogov uporabljajo brezobrestne kredite, ali pa jih dobivajo po ugodnostni obrestni meri.

Odlučba razen tega ureja tudi vprašanje nadomestila zadržanim hranilnicam in tistim hranilnicam, ki jih ustanovljajo ljudski odbori, za sredstva, dobljena iz hranilnih vlog, ki so jih vložili v obvezno rezervo. To nadomestilo naj bi vplivalo na hranilnice, da bi bolj pozornost posvetile mobilizaciji sredstev prebivalstva.

Radioaktivni elementi v medicini. V Chatillonsem centru se jed 131, ki ga absorbira človeški organizem, koncentrira v tiroidni žlezi na različne načine, kar je odvisno od tega, ali je ta žleza zdrava ali ne. Tiroida, ki jo napada rak, ga absorbira manj kakor pa zdrava. Tako je diagnozo lahko ugotoviti z merjenjem radiacije na področju tiroide.